

rd des Evan-
n — want
n ze stichting
de geheiligde
icht die God
et Woord in
en verholken
hooren, dat
het naderen
een christen
F.

O God en alle dagen zie ik weer
Dat Gij mij aanstaart en oneindig teer,
Mijn Zoon! gij zij de spotter! schijnt te fluitren.

Ja Heer, ik sta midden 't woedende gemeen,
Maar laater niet, mijn God, waar zal ik heen?
Ik wacht vergeving, eer Uw oogen duistren.

Straks staat de dichter op het nacht-donkere Gol-
gotha bij het ledige kruis, waar discipelenhand den
Holland heeft afgenomen. En dan is er een vragen
in zijn hart, een twijfelen, zooals dat er was bij
Christus' jongeren, maar sterker dan die twijfel
is toch de hoop, het geloof in de overwinning
van den schijnbaar overwonnenen. Daarvan spreekt:

GOEDE VRIJDAG-NACHT.

In lichten, wit-verwaasden nacht
Heft donker zich de heuvel op.
Ontledigd op den ronden top
Houdt 't kruis bij leeg schaduw wacht.

Ontzaggelijk door ruimte en tijd
Glanst doelloos schoon de doode maan
En glimt de ruwe balken aan
En blauwt de schaduw ledigheid.

Doelloos verheft mijn hart zijn kreet.
Men nam den grooten Stralings af.
Zijn liefde in het verzogeld graf
Niet meer van wakker worden weet.

En toch die hoop, dat vroeg of laat,
Wie weet, al eer de morgen grist,
Hij uit doode slaap versterkt verrijst
En levend bij mij staat.

Die hoop gaat in vervulling op den Paaschmor-
gen, volkomen, elke twijfeling uitsluitend, maar
tegelijk zoo, dat de dichter diep beschaamd wordt
over zijn wankeling:

PAASCHMORGEN.

Hij was het graf al uitgegaan
Vóór ik Zijn dood bezoeken kon.
Een zwarte leegte in de zon
Gaapt de spelonk mij aan.

O, wát ik hoopte in mijn verdriet,
Hij kwam mijn ongeduld nog vóór.
Maar, Dien ik door den dood verloor
Vind ik ook levend niet.

De oliften met den lichten wind
Verzilveren in den zonneshijn,
Waar 't hart niets dan zijn oude pijn,
Langs alle paden vindt.

Maar om de donkere nauwe bocht
Wappert een oogwenk zijn gewaad.
Mij blindt de glans van zijn gelaat.
Hij had m'ij lang gezocht.

Niet hij, die wankelmoedige, vond Christus, maar
Christus vond hem. Niet het zoeken-in-twijfel doet
den Christus vinden, maar het lijzaam, vertrou-
wend wachten. Want Hij houdt Zijn belofte en Hij
komt, maar op Zijn tijd. Dat belijdt de dichter in:

PAASCHAVOND.

Ik heb Hem heel den dag gewacht,
En tot mijn peupeld hart gezeld:
Verdubbel uwe lijzaamheid,
Hij komt wel vóór den nacht.

't Is avond en de speelche wind
Schudt aan de rinkelende deur
En zucht zijn naam door kler en scheur,
En tikt aan 't dichte blind.

Nachts groote donker is nabij.
Voor bloeds heet suizen in mijn oor
Gaaf werelds koel gerucht te loor.
Hart, wacht en waak met mij.

Plots, Zijn gelaat verlicht de zaal,
Ter elfder uur verblijdt Zijn schijn.
Hij breekt het brood en plengt den wijn:
Wij houden avondmaal.

Wie echter in ongelovigheid zoeken blijft en
niet gelooven kan, dat Hij komt tot wie vertrou-
wend op Hem wacht, dien treft het vermaan, dat
Thomas uit 's Meesters mond te hooren krijgt in
het gedicht:

THOMAS.

Hij kwam door de gesloten deur
En hief zijn wonde hand naar mij.
En bracht mijn vinger tot de scheur,
Die ademde in Zijn zij.

Een vreemde lauwe zwakte sloeg
Mij neder, 'k wankelde op mijn knie,
En stamelde: Heer, 't is genoeg,
Nu ik uw glimlach zie!

Maar Hij, gestreng, 't was of een zweep
Scherp blindend door mijn oogen ging,
Alsof ik in Zijn sterke greep,
Boven een afgrond hing.

Gij durft Mij kennen, wijl gij zaaft.
Die blind, van weten onbemaat,
Het vallen in Mijn armen waagt,
Hij is gered.

Met dit gedicht is de cyclus ten einde. Maar dan
volgt nog, in één strophe de blijde juichtoon der
verzekerdheid: in de

ERKENNING.

Er is geen leed, er zijn geen tranen meer.
't Is al door Uwen liefdebrand verslonden.
De dood is als een schaduw voor U verzwonden.
Wij zien slechts licht, wij zien alleen den Heer!

Voegt men zoo deze verzen samen, dan ziet men,
wat we zeiden in 't begin, dat hier de betoekenis
van Christus' sterven en opstanding aanbiddend
beleden wordt, niet minder dan in de oudere
Paaschzangen. Want impressionistisch en realist-
isch, in den toon en den vorm van het moderne
vers, worden de hoofdmomenten van de Paasch-
geschiedenis behandeld, maar de werkelijkheid van
het gebeuren wordt tegelijk de eigen zielsrealiteit,
beschrijven en beleven is hier één; de draad der
feiten, zooals die de verschillende verzen verbindt,
is óók de draad, die de ontwikkeling der ziels-
ervaring aangeeft; 't onderwerp staat niet buiten
den dichter, maar leeft in hem. En dat persoonlijke
maakt deze verzen schoon, geeft ze de waarde,
die echte kunst bezit.

G. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Synode van Groningen.

II.

In „De Macedoniër" van Juni 1927 leverde de
redacteur ds D. K. Wielenga, een goed gedocu-
menteerd artikel over de voor-opleiding onzer mis-
sionaire dienaren. Daarom was zijn woord van
betoekenis, omdat hij uit ervaring kon spreken.
Hij voelde zich, toen hij, natuurlijk zonder voor-
opleiding! in Soemba aangekomen was, nu 25
jaar geleden, als een kind, dat in het water wordt
geworpen, met het bevel: zwem, terwijl het nog
niet zwemmen kon.

De kwestie der voor-opleiding is op de synode
van Groningen geweest.

Heeft de synode aan de wenschen, in boven-
genoemd artikel gesteld, voldaan?

Gelijk bekend is, hadden de kerken van Am-
sterdam en Middelburg de kwestie op de synode
gebracht, ieder op haar wijze. En als antwoord
daarop heeft prof. Waterink als rapporteur der
daartoe bestemde commissie een uitnemend rap-
port gegeven.

Allereerst is de vraag, wie zulk een voor-oplei-
ding moeten ontvangen.

Mej. Dr. Dreckmeier, welke als arts in den me-
dischen dienst alleszins oordeelkundig is, en het
eerst met nadruk deze kwestie aan de orde heeft
gesteld, was van meening, dat artsen, verpleeg-
sters en onderwijzers in de termen vallen. Amster-
dam en Middelburg noemen echter de zendingen
erbij. En ds D. K. Wielenga is er zelfs zoover van-
daan te meenen, dat de zendingen die voor-
opleiding kunnen missen, dat hij zijn artikel alleen
aan deze dienaren wijdt.

Wel maakt hij de opmerking, dat voor de andere
zendingen andere eischen te stellen en an-
dere maatregelen te nemen zijn.

Het synodaal rapport stemt in dit opzicht den
schrijver uit „De Macedoniër" toe. Want wij lezen:
„Ongetwijfeld loopen de eischen, aan de voor-
opleiding van verschillende menschen te stellen, ook
sterk uit elkander. Hoewel de kennis van de theorie
der zending voor elk lid onzer kerken geen over-
bodige weelde is, hoewel alle zendingen arbeiders
inzonderheid inzicht in de theorie der missie be-
hoeven, toch is ook de theoretische kennis zelfs,
die men wenscht bij een missionair dienaar des
Woords, nog weer een andere dan die naast zijn
gewone opleiding aan een medicus moet worden
bijgebracht. En wat de menschen, die uitgaan om
te dienen bij het onderwijs betreft, doet uw com-
missie opmerken, dat juist voor hen weer kennis
van sommige vakken, met de speciale paedagogiek
in verband staande, noodig is, welke weder zeer
wel door alle andere groepen van uitgezondenen
kan worden gemist."

En het rapport had ook op het feit kunnen
wijzen, dat onze missionaire onderwijzers aan
kweekschool en opleidingsschool een voorstudie
hebben gehad, daar zij in bezit moet zijn van de
arte van taal, land en volkenkunde.

Men zou, dit lezende, verwachten, dat de com-
missie zou voorstellen aan de synode, om slechts
één groep van zendingen arbeiders een voor-opleiding
te geven, en al de groepen van zendingen arbeiders
met hun zeer verschillende behoeften niet onder
één hoofd te nemen, maar elke groep op zichzelf
te beschouwen. Doch deze uiteenlopende behoe-
ften brachten de commissie tot het voorstel, om
deze zaak in studie te laten nemen. Zelfs voor-
loopige maatregelen konden om deze redenen niet
worden genomen.

Wij vragen ons echter af, indien de synode dit
maal de groep missionaire dienaren afzonderlijk
had behandeld, om later voor de andere groepen
maatregelen te nemen, of dan tenminste niet iets
had kunnen worden gedaan in het belang van
onze a.s. zendingen.

Maar de commissie huiverde voor de benoe-
ming van een professor in de zendingswetenschap
terug, een oplossing, welke indertijd door prof.
Bavinck is aangegeven, later gesteund door ds W.
Breukelaar, en ook door ds D. K. Wielenga.

Daarop zullen de woorden uit het rapport doe-
len: „Hoezeer het ook gewenscht is, dat heel de
opleiding worde georganiseerd, hoezeer het boven-
dien ook noodig is, dat er komt een persoon, die
door zijn wetenschappelijke positie, door zijn studie
en eruditie, door zijn inzicht en zijn kennis degene
is, die speciaal op principiële punten voorlicht-
ing geve, en die wetenschappelijk onze zending
naar buiten verleggenwoordigt, — hoezeer ook de
wensch een hoogleraar in de zendingswetenschap-
pen te bezitten, begrijpelijk is, — toch zou, om
dit woord eens te gebruiken, ook het gevaar aan
zulk een zendingenprofessoraat voor de kerken ver-
bonden niet denkbeeldig zijn."

Gevaar! Dit maakt huiverig.

Welk gevaar dan dreigt?

„De historie toch kent voorbeelden van geval-
len, waarbij een buitengewoon eminent hoogleraar
voor een bepaald vak niet steeds oorzaak was,
dat velen zich op dat terrein met gemakkelijkeit
en autoriteit gingen bewegen."

Helder is dit niet. En eigenaardig, dat zulke
woorden vloeiden uit de pen van onzen emin-
enten hoogleraar in de paedagogiek!

Maar hooren wij verder: „De historie toch, hoe
eigenaardig het ook klinken moge, de historie be-
wijst, dat het mogelijk zou zijn, dat het bestaan
van een zendingenprofessor eer schade dan voor-
deel zou brengen aan de kennis van zaken bij
hen, die tot den practischen zendingenarbeid in het
moederland zijn geroepen."

Het is mogelijk; er is zooveel in de historie!
Maar kan niet hetzelfde gezegd worden van de
paedagogiek? Doch heeft dit belet om een pro-
fessor in dit vak te benoemen, in het bijzonder
met het oog op hen, die in de practijk werkzaam
zijn?

„Met des te meer vrijmoedigheid meent uw com-
missie op dit gevaar te mogen wijzen, waar onze
God aan onze kerken tot dusverre mannen gaf,
die in ongewone mate het charisma der verzor-
ging van dit deel van den arbeid van Christus'
kerk in de wereld bezaten."

Met deze opmerking gaan wij van harte accoord.
Doch daar gaat het niet om. Het gaat om hen,
die naar het zendingenveld zullen gaan.

Toch, al ziet de commissie in een zendingen-
professor gevaar, toch „zal het ook weer noodig
zijn, een regeling te vinden, waarbij er één be-
paald persoon is, met een wetenschappelijke po-
sitie, die de leiding van heel den arbeid der voor-
opleiding, voorzover die practisch handelen vraagt,
organiseert en overziet, — een man alzoo, die
een centrale positie in de organisatie van de op-
leiding inneemt."

Heel duidelijk is dit alles niet. Het is voeleer
zeer zwevend en onbepaald. Doch heel deze kwestie
is ter bestudeering aan de zendingen-deputaten op-
gedragen.

Heel deze kwestie!

Zelfs is de eerste vraag, die zij onder de oogen
hebben te zien, deze: „of het wenschelijk en moge-
lijk is, dat door de kerken maatregelen worden ge-
nomen, waardoor een betere vooropleiding van
missionaire dienaren des Woords, artsen en onder-
wijzend en verplegend personeel wo. de verkregen."

Wordt deze vraag door hen bevestigend beant-
woord, dan moeten zij den weg aanwijzen, welke
moet worden ingeslagen.

Wij zijn ds Koopmans van Sneek van harte dank-
baar, dat hij een voorstel indiende, hetwelk ook
aangenomen werd, om het rapport dezer depu-
taten over deze kwestie een half jaar voor de
volgende synode aan al de kerken te laten zenden.

Hiermee is deze zaak voorlopig van de baan.
De heeren zullen informeren in Indië op Soemba
en Java, en ook corporaties en deskundige perso-
nen in ons land om advies vragen.

Wij spreken den wensch uit, dat niet eenzijdig
naar Indië het oog worde gericht. Het is noodig,
broodnodig, dat onze studenten in de theologie
ook in het vak zending worden onderwezen in
dien zin, dat het tenminste een tentamenvak
wordt. Indien wij op de woorden van het aan-
genomen voorstel letten, vreezen wij, dat dit punt
er buiten valt; wellicht dat in punt 3b, het woordje
„weg" nog een kansje zit.

J. D. W.

PERSCHOUW.

De onjuiste probleemstelling van prof. Haitjema.

Prof. dr A. G. Honig geeft in „De Bazuin" een
artikel over de wijze, waarop prof. Haitjema heeft
gereageerd op de bestrijding, die van gereformeerde
zijde den laatsten tijd zich keerde tegen zijn leer
van de paradox in de kennis der openbaring (dat
God n.l. in de openbaring de grondwetten van
ons redelijk denken zou verbreken). Onder meer
schrijft prof. Honig:

Prof. Haitjema laat ook aan Dr Kraan geen recht
wedervaren. Ik bepaal me tot dit ééne voorbeeld. Prof.
Haitjema oordeelt, dat Dr Kraan zich schuldig ge-
maakt heeft aan „intellectualistische verenging van
het openbaringsbegrip". Mijns inziens is hiervan in
het geheel geen sprake. Dr Kraan heeft er geen
oogenblik aan gedacht, zijne instemming te betuigen
met de voorstelling, dat de openbaring zou bestaan
„in een afkondigen uit verren oorde van een zeker

aantal waarheden, die slechts bloot-verstandelijk behoeven toegestemd te worden" en dat dus de openbaring met ons eindig verstand ten volle kan worden doorzien. Vlak omgekeerd heet het op blz. 26: "Het tot stand komen der openbaring kan door het menschelek verstand niet doorgedrongen worden. Reeds de daad der openbaring is voor ons mysterieus". En op blz. 26/27 nogmaals: "De gansche openbaring is vol van God zelf. In alles legt Hij Zichzelf voor ons open. Tot in elk deel is zij in den hoogsten zin Woord des Heeren. Daarom is zij vol van verborgheden. De gansche openbaring is met het mysterie doorweven. Omdat zij overal en in alles God Zelf en Zijn werken tot inhoud heeft, is zij ongetwijfeld openbaring, maar dan toch openbaring van verborghenheid. Ook het ontsluitende mysterie blijft mysterie. De rijkdom van Christus is onnaspeurlijk (Ef. 3:18). De gave Gods, hoewel in 't klaarste licht getreden en ons ten volle geschonken, kan niet uitgesproken worden (2 Cor. 9:15). Openbaring en mysterie vallen saam. Haar gansche inhoud is door en door wonderlijk en ondoorgrondelijk. Bij haar belijden wij met Augustinus: „Wonderbaarlijk is de diepte uwer uitspraken. Zie, hunne oppervlakte strekt ons als kleine kinderen, maar wonderlijk is de diepte. Huiverend wijd ik aan haar mijn aandacht. Het is een huivering van eerbied en een beving van liefde." Me dunkt, waar Dr Kraan zoo schreef, daar moet prof. Haitjema wel heel vluchtig zijn referaat gelezen hebben, om de klacht over intellectualistische vorering van het openbaringsbegrip begrijpelijk te maken.

Met opzet neem ik deze rectificatie van prof. Honig hier over. Immers, het is niet alleen prof. Haitjema, die hieraan onzerzijds zal moeten herinnerd worden. Ook prof. dr G. v. Veldhuizen heeft onlangs in „Pniël" dezelfde onjuiste antithese gesteld tusschen het openbaringsbegrip van prof. Haitjema en dat van diens opponenten. Verwonderlijk mag dat wel heeten, omdat toch in het debat van den laatsten tijd meermalen duidelijk gezegd is, dat de verwerping der paradox allermint opgevat wil zijn als een loochening van het mysterie.

Prof. Honig besluit:

Als beiderzijds elk prikkelend woord vermeden en de gedachtenwisseling met heldere en rustige betoogen gevoerd wordt, dan is zij niet alleen interessant, maar dan kan zij ook een gezegende vrucht afwerpen. Prof. Haitjema en de zijnen enerzijds en wij anderzijds stellen voorop, dat wij ons op de lijn van Calvijn bewegen. Blijke dan uit duidelijke argumentatie, wie gelijk heeft! Eene belangrijke theologische en wijsgeerige kwestie is aan de orde gesteld. Is het nu niet Christenplicht, en wordt de eer van Christus er niet door bevorderd, als beiderzijds met inspanning van alle krachten naar de oplossing dezer kwestie gestreefd wordt? En eischt God niet van ons, dat we liever eigen ongelijk erkennen zullen, dan te volharden in eene onjuiste zienswijze, die schadelijke gevolgen hebben kan?

De Bijbel en ons tegenwoordig christelijk middelbaar onderwijs.

Dr J. Veldkamp schrijft in „Op den Uitkijk":

Groot is de waarde van het Bijbelsch onderwijs, ook op onze Christelijke Gymnasia en H. B. S.-en. Maar zeer moeilijk is het daar dikwijls ook, vooral op die scholen, waar veel leerlingen zijn uit niet-Christelijke gezinnen, naast zulke, die uit een Christelijk milieu komen. De eersten weten soms de meest elementaire dingen uit den Bijbel en van het Christendom niet, en ze bezitten dikwijls niet meer die eenvoudige onbevangenheid, die de leeftijd der leerlingen van de Lagere school veelal kenmerkt.

Soms zelfs staan ze er met een zeker innerlijk dedain tegenover, welke missechen stouen vindt in het gezin, de kring waaruit ze komen.

Deze dingen gaan misschien half onbewust, en worden zeker niet uitgesproken, want dan zou er voor zulke leerlingen geen plaats zijn op een Christelijke inrichting, maar ze maken de taak van hen, die Bijbelsch onderwijs geven, veel zwaarder dan op die scholen — een enkele is er zoo — waar de leerlingen uitsluitend of bijna uitsluitend uit Christelijke gezinnen komen.

Want ook de zeer ongelijke kennis alleen al maakt het moeilijk om bij het onderwijs het juiste midden te treffen.

En als dan soms van zulke Christelijke inrichtingen leerlingen komen, wier kennis van den Bijbel en de Christelijke waarheden niet is, zooals men die graag zou willen of misschien verwacht zou hebben, dan zit de oorzaak dieper dan men die dikwijls zoekt: meer in de achtergrond en de entourage, dan in het onderwijs op de school.

Wanneer een jongen op zoo'n hogere onderwijs-inrichting voor het eerst de Bijbelsche geschiedenis hoort, en hij begint ook met Algemeene Geschiedenis in de eerste klas, en hij geeft dan op de opgave: „Noem eenige goden der Egyptenaren" het volgende lichtelijk ontstellende antwoord: „Abraham, Mozes en Ias" (historisch) dan illustreert dit treffend het ook cultureel-arme van het godsdienstloze onderwijs op de Lagere School en de zware taak, waarvoor zich in dergelijke gevallen het Christelijk Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs geplaatst ziet. Eenvoudige Bijbelkennis bijbrengen lijkt mij dan op zulke scholen uit cultureel en religieus oogpunt een eerste eisch.

Gelukkig dat men ook in niet-godsdienstige kringen meer dan vroeger eenige notie van den inhoud van den Bijbel gaat waardeeren, al is het dan ook alleen maar ter wille van de algemeene ontwikkeling.

„Door den horizont zien".

Een aardige omschrijving van het begrip „hoop" deelt dr Gunning mee in „Pniël", (uit het levensbericht van een zending):

Het volgende graf tusschen de steenen moest voor een knaapie gedolven worden, voor het kind van zending Hoffmann. De vader moest voor zijn Waller de lijkstimmeren. De inlanders keken er naar en vroegen: „gaat gij nu van ons weg?" Hij zei van neen en sprak hun van de hope der christenen. „O", zei toen een hunner, „wat zijt gij christenen toch merkwaardige lieden! Gij kunt door den horizont kijken." Hoe lang hadden de zendingen al naar een woord voor „hoop" gezocht! Nu gaf deze Papoea het hun ongedacht te kennen: Christenen zien door den horizont.

De duidelijkheid der Schrift en de Tweede Kamer.

Prof. dr H. Th. Obbink schrijft in het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur":

We hebben in de Tweede Kamer weer eens het zich van tijd tot tijd herhalende debat over de doodstraf gehad. Bij die gelegenheid zou er aanleiding zijn er zich over te verheugen dat we in de Tweede Kamer naast andere „specialisten" ook theologische specialisten in onze volksvertegenwoordiging hebben. Want aan het vraagstuk van de doodstraf schijnt, behalve een praktisch-politiek, ook een theologische kant te zitten. En aangezien de theologie rust op of ten minste gezegd wordt te rusten op den Bijbel, heeft men ter oplossing van dit probleem menschen noodig die in den Bijbel thuis zijn. En dat zijn de theologen — ten minste ze worden geacht dat te zijn. En dan liefst theologen die gelooven aan de „perspicuitas" (is: de duidelijkheid) van de Schrift. Want als de Schrift niet „duidelijk" spreekt, komt men er nog niet uit. Nu schijnt er met die perspicuitas toch iets niet in den haak te zijn, want reeds weken lang zijn twee onzer theologen bezig elkaar (in een paar kerkelijke bladen) te verwijten, dat ze den Bijbel niet goed lezen. De perspicuitas van den Bijbel schijnt dus toch niet zoo groot te zijn, dat twee theologische professoren (van dezelfde richting) over de bedoeling van den Bijbel het eens kunnen worden. Maar wat moeten dan de dominees en à fortiori, de gewone gemeentelieden, of in een geval als de doodstraf, de niet-theologische Kamerleden? Het debat over de doodstraf in de Tweede Kamer werd dan ook hoofdzakelijk door de theologen in de Kamer gevoerd. Ik heb dat debat gevolgd, maar mijn geloof aan de perspicuitas der Schrift heeft er opnieuw een schok door gekregen. Als ik daar Paulus' woord: „de bezoldiging der zonde is de dood" hoor aanhalen als argument voor de doodstraf, dan moet ik besluiten, dat of dat theologisch Kamerlid niets van Paulus' theologie begrijpt, of dat ik — ik ben toch ook theoloog al ben ik evenmin Nieuw-Testamenticus als bedoeld Kamerlid — ziende blind ben. Als ik hoor hoe een ander theologisch Kamerlid — ik geloof, dat hij overigens Christelijk-historisch is — de theorie der Talmud-Joden over de z.g.n. Noachitische geboden verheft tot den rang van gereformeerde beginsel, dan wordt het een gewoon theoloog groen en geel voor de oogen, en vraag ik mij af, of Kamerleden niet, net als gewone menschen, zich eerst op de hoogte behooren te stellen van het onderwerp, voor dat ze er over praten? Die befaamde Noachitische geboden toch — wier omvang en getal overigens lang niet vast staat — waren bedoeld voor de in Palestina wonende niet-Joden, van wie allereerst gevraagd werd: gehoorzaamheid aan de Joodsche overheid; en verder nog allerlei dingen waar geen christen-mensch meer aan denkt, ze als bindend te accepteren. Maar hier in Nederland hebben we geen Joodsche overheid; en ik maak me sterk dat zelfs het bedoelde Kamerlid er niet naar verlangt.

Onder die Noachitische geboden die, naar dit Kamerlid vertelde, ook door ons moeten worden in acht genomen, behoort o.a. het verbod van bloed te eten. Alleen wat kousjer is mag gegeten worden. Ik denk er bedoeld Kamerlid van, dat hij ook wel eens vleesch eet, dat niet kousjer is. Ik voor mij vind zijn argumentatie voor de doodstraf op grond van de Noachitische geboden, niet kousjer.

Er zijn nu eenmaal — hoe vreemd het moge klinken — theologen, die ik zeg niet: de doodstraf verdedigen, want dat is te verstaan; maar: die de doodstraf verdedigen met „Christelijke" of zelfs met „bijbelsche" argumenten. Want dat kan niet. Het schijnt voor vele theologen een onmogelijkheid te zijn den Bijbel te laten zeggen wat hij zeggen wil, en er niet allerlei uit te halen wat er niet in zit, maar dat vindingen zijn van latere Joodsche of Christelijke theologen.

Men zou hiearaan volgende opmerkingen kunnen toevoegen:

1. de theologische vergissingen van sommige Kamerleden (b.v. over die bezoldiging der zonde) worden door prof. Obbink den eenen keer als vergissingen voorgesteld en getaxeerd, als het er op aankomt ZIJN eigen bestaande inzichten te handhaven; maar, dan moest hij ze ook maar niet gebruiken, om de inzichten van anderen (de duidelijkheid der H. S.) er mee omver te werpen;

2. er zijn meer, en andere, argumenten aangevoerd dan de hier genoemde bijbelplaatsen;

3. men kan — met uitzondering van een enkele — „de" „theologen" in de Tweede Kamer, kwalijk beschouwen als representanten der „theologie"; hetgeen trouwens herhaaldelijk gezegd is; een of ander kerkelijk examen maakt iemand nog geen theoloog;

4. als prof. Obbink ronduit zegt (daarmee ook elk beroep op andere uitspraken afsnijpend), dat men niet met „bijbelsche" argumenten de kwestie van de doodstraf behandelen kan, dan vindt het geschil zijn oorzaak niet in de vraag van de al-of-niet-doorzichtigheid der Schrift, maar in het feit, dat prof. Obbink een andere beschouwing over de Schrift en haar gezag heeft, dan zij zelf blijkt haar aan „duidelijkheid" niets te wenschen overlatende uitspraken heeft;

5. de som der theologische argumenten, welke in de Tweede Kamer aangevoerd zijn, is heusch niet uitgeput, als men catalogiseert wat de gezamenlijke theologen van professie, die daar nu eenmaal gedeputeerd zijn, zoo al beweren. Er zijn b.v. in de Kamer niet-theologische leerlingen van dr A. Kuyper, die toch... theologische argumentatie geven. Toevallig, zou men zoo zeggen, zitten die juist onder hen, die durven uitkomen voor de „duidelijkheid" der Schrift. Eerst zal men dus hun argumenten moeten bezien om het met vrucht te kunnen hebben over de vraag, of het jongste Kamerdebat al of niet iets laat concluderen met betrekking tot de „duidelijkheid" der Schrift. Prof. Obbink zet de leer der „duidelijkheid" der H. S. op zij, — maar laat merkwaardigerwijze dan ook haar verdedigers grootendeels buiten beschouwing.

De onbeschaafdheid — en erger — ook bij de dooden?

Prof. Kuyper wijst in „De Heraut" op de vele staatsredenen, die men bij een open graf aandurft, en zegt o.m.:

Zoo wordt bij het graf steeds meer de mensch alles, God niets. Zijn naam wordt zelfs niet meer genoemd. Of wanneer het geschiedt, dan gebeurt het bij wijze van een stopwoord of vloek. Men zegt niet, dat we overdragen. Toen nog pas een onzer beroemdste toneelspeelsters stierf, die betrekkelijk jong was, stelde een der sprekers het voor, alsof zij nu in het graf ontmoeten zou andere beroemde kunstenaars, daar evenzeer begraven, en deze tot haar zeggen zouden: God, Mien, ben je al zoo vroeg aan de kunst ontrukt.

Afgedacht van de andere dingen, is dit gebrek zelfs van beschaving hier in dezen kring wel zeer ontsellend.

Dr Bauma over den „vroegdoop"

Wij gaven een citaat uit het artikel van dr v. d. Vaart Smit over de tegenwoordigheid der moeder bij den doop. Dr C. Bauma zegt er dit van in „Geref. Kbl. Dr. en Ov.":

Ik ben er benieuwd naar, of met Dr Van der Vaart Smit ook nog de een of ander in het kruit zal gaan treden om den vroegdoop te verdedigen. Het komt me voor, dat de eventuele verdediger een zware taak zal hebben.

En ik acht het niet onmogelijk, dat wat tot heden bij velen onzer voor een echt Reformatorisch beginsel gold, straks zal blijken een oud stukje Roomsche zuurdeesem te zijn, dat dan in naam van het Reformatorisch beginsel maar zoo spoedig en zoo grondig mogelijk moet worden uitgezuivd.

Als er andere stemmen klinken, zullen we ze ook doen spreken. Ik geloof niet, dat het hierbij blijven zal.

Prof. Obbink over de leer van Freud.

Over de theorie van Freud (de psycho-analyse, meermalen hier besproken) schrijft prof. Obbink in een recensie:

Carl Clemen, Die Anwendung der Psychoanalyse auf Methodologie und Religionsgeschichte, 128 p. M. 5.80, Akad. Verlagsgesellschaft M. B. H. Leipzig.

Dr Clemen heeft de moeite genomen de Freudische fantasieën op het terrein der godsdienstgeschiedenis aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. We vragen ons af, of het eigenlijk wel noodig was de extravagante theorieën der Freudische school op dit terrein te weerleggen. Ze zijn al te dwars. Maar nu het eenmaal gebeurt, moeten we Clemen de eer geven, die hem toekomt: hij heeft Freud nagerekend op verschillende terreinen: de Oedipus-sage (het door Freud veel misbruikte motief), totem en taboe, couvade, puberteitsriten, begrafenissen en rouwgebruiken. En Clemen's conclusie is steeds: Freud's theorie is doorlopend onbewijsbaar en meestal uiterst onwaarschijnlijk. Men kan gerust zeggen: Freud, die ook op dit gebied overal en altijd sexuele motieven zoekt, is door Clemen's rustig en voorzichtig onderzoek grondig weerlegd. De Freudische school zal zich echter ook door Clemen's zakelijke argumentatie wel niet weerlegd achten — maar onbevangen lezers zullen de waarheid wel zien.

Nog eens: Eigenwillige prediking.

In zijn verdere uitwerking van het bezwaar, dat men soms den Bijbel „laat" zeggen, wat men zelf wil, merkt ds J. Douma van Britsum in „Gron. Kbl." nog op:

Na de voorlezing van Efeze 6 vs 10 v.v.: „Voorts, mijne broeders! wordt krachtig in den Heere en in de sterkte Zijner macht. Doet aan de geheele wapenrusting Gods", nam hij als tekstwoord 1 Samuël 17 vs 44-47, waar Davids geloovig antwoord op Goliath's snoeverij ons wordt meegedeeld. Het thema van de prediking was, gelijk zich verwachten liet: „De krug is des Heeren". En de punten waren: 1. wie dit niet verstond; 2. wie dit wel verstond; 3. dat we allen dit moeten verstaan.

Bij het eerste punt werd er op gewezen, dat Goliath er niets van verstond, dat de krijg des Heeren is. Hij dacht, dat de beslissing in den krijg bijgebracht werd door macht en kracht, door helm, pantsier, scheenhamas en spies. Zwaar gewapend trad hij dan ook David tegen. En, zoo ging de spreker voort, evenals Goliath denken velen. Israël zelf dacht er ook zoo over. Ook koning Saul. Vandaar bij Israël en Saul die vrees.

Nog meer voorbeelden bracht hij bij, om te bewijzen, hoe velen niet verstaan, dat de krijg des Heeren is, waarbij merkwaardig was, dat we, zooveel ik mij herinner van de wereld, als gerepresenteerd in de Goliathfiguur, niet hoorden wel kwa-

men we denis te niste, er soort pr formeerd „bezwaa leden, he eóór de mij niet, wel wat voor de

Hij he gebracht des Heer geen w

Van z geen wa zag, dat wapen rusting

En da er niet i Maar we staf in z uit de b had, te

zine har sons dez andere d krijg des armen o van Davi beek gez melruk v

Het d gedachte staan: „ in het tw goed. On toepassin scheenha den stric maaki de

Van d hot n.b. de gehe gerechtig zaligheid, te hoore De predil quietisme te vinder vertoogen kwalijk n dwalleer moet. Zi mensche in alleie om enig schreien en tiende gewaagd Gereform-gedachte scheiding

Om de - klaring van uit de lee ik dit cita. nog mee, c van eertijc

volgens voor de hem blij meer de Gereform-jugelige onze kerl en Over catmiche argument twig is

Maar d denten...

Over de artikelen - van het ke flit zelf o in „Geref.

En dan bezwaar, dat De B Asser-Syr er bij te hebben.

En dit Van de bijzaken, Al zon „gedachte en er op over de de zaak het heil

Dal ik r achtergron tuale cor van geme

Hij za samenpr vergaderi Een se met de kon con

enten, welke n, is heusch wat de ge- die daar nu eren. Er zijn eelingen van de argumen- eggen, zitten komen voor zal men dus t met vrucht het jongste udeeren met Schrift Prof. I' der H. S. jze dan ook beschouwing.

— en erger —

op de vele en graf aan-

de mensch elfs niet meer dan gebeurt k. Men zegge as een onzer e betrekkelijk voor, alsof zij oeroude kun- deze tot haar vroeg aan de

s dit gebrek en kring wel

„vroegdoop“ ikel van dr rdigheid der zegt er dit

Dr Van der a het kruit zal rdigheid. Het ordediger een

val tot heden motorisch be- stakke Room- naam van het oedig en zoo iverd.

ullen we ze t het hierbij ycho-analyse, prof. Obbink

ung der Psy- Religionsge- Verlagsgezell-

de Freudsche stgeschiedenis n. We vragen as de extra- d op dit ter- Maar nu het le eer geven, ekend op ver- et door Freud os, conrade, bruiken. En orie is door- onwaarschijn- e ook op dit ven zoekt. Is rzoek grondig h echter ook al niet weer- rs zullen de

ige prediking, ezwaar, dat at men zelf „Gron. Kb.“

v.v.: „Voorts, Heere en la heele wapen- rd 1 Samuel antwoord op d. Het thema wachten liet: einten waren: vel verstand;

gewezen, dat g des Heeren g bijgebracht in, pantsier, t trad hij dan t voort, even- licht er ook raël en Saul

i, om te be- de krijg des t we, zoover gerepresen- m. Wel kwa-

men we met enkele huppelsprongen door de geschieden- denis terecht bij... het Sanhedrin, dat Jezus von- niste, en dat in veler oog, zooals we weten, een soort praeformatie was van de Synode der Gere- formeerde kerken. Dat in een gemeente met een „bezwaarden“ predikant en dus met „bezwaarde“ leden, het Sanhedrin er bij gesleept werd, twee dagen vóór de Synode in Groningen zou vergaderen, leek mij niet lijn gevoeld, ook al wil men aan de jonkheid wel wat vergeven. Trouwens, ook dezen Zondag vlak voor de Synode werd voor haar niet geboden.

Bij het tweede punt werd David naar voren gebracht als de man, die het begreep. De krijg is des Heeren. Want David's wapenrusting?.. Hij had geen wapenrusting! Zoo zei de spreker het.

Van zoo iets staat men toch te kijken. Had David geen wapenrusting? Meende hij soms, omdat hij in- zag, dat de krijg des Heeren is, dat hij het zonder wapenrusting kon doen? Heeft hij niet Saul's wapen- rusting aangepast, en geprobeerd, daarin te gaan?

En dat hij ze aflegde, was alleen omdat hij zich er niet in thuis gevoelde. Hij had geen wapenrusting? Maar we lezen toch in vs 40: „En hij nam zijnen staf in zijne hand, en hij koos zich vijf gladde steenen uit de beek, en leide ze in de herderstasch, die hij had, te weten in den zak, en zijn slinger was in zijne hand, alzoo naderde hij tot den Filistijn“. Is soms deze uitrusting geen wapenrusting, zij het ook een andere dan van Goliath? Ofschoon David wist, dat de krijg des Heeren is, hij wachtte toch niet met de armen over elkaar Goliath af? Al zweeg de spreker van David's slinger en van de met extra zorg uit de beek gezochte steenen, Gods Woord spreekt er met nadruk van. Het volle Woord is hier niet gebracht.

Het derde gedeelte van de proek, waarin de gedachte ontwikkeld werd, dat we allen moeten ver- staan: „De krijg is des Heeren“, liep nu, omdat in het tweede de voorstelling niet juist was, ook niet goed. Onze proponent kwam tot de gemeente met de toepassing: lever maar in uw helm en pantsier, uw scheenbarnas en schild. Want Jezus Christus heeft den strijd gestreden en de overwinning behaald, en maakt de zijnen met Zich tot meer dan overwinnaars.

Van des Christen's roeping om overeenkomstig het n.b. voorgelazen hoofdstuk Efeze 6, aan te doen de gehele wapenrusting Gods, het horstwapen der gerechtigheid, het schild des geloofs, den helm der zaligheid, het zwaard des Geestes, kregen we niet te hooren. David immers had ook geen wapenrusting! De prediking werd een opwekking tot lijdelijkheid, tot quietisme. Dezelfde gedachtengang was er in terag te vinden, als bijv. in prof. Haitjema's en andere vertoogen tegen de Gereformeerden, aan wie zij zoer kwalijk namen, dat ze zell handelend optreden tegen dwaalleer en dwaalleeraren, terwijl God het toch doen moet. Zielkundig mege het te verklaren zijn, dat menschen, die de Hervormde kerk hoog houden, zich in allerlei bochten wringen en de Schrift verwringen om eenigzins goed te praten den feitelijk ten hemel schrijnenden toestand, dat de zielen van duizenden en tienduizenden aan verderfelijke dwaalleer letterlijk gewaagd worden. Maar hoe kan iemand, die bij de Gereformeerde Kerken beroepbaar is, in eenzelfde gedachtengang verward raken? De gave der onder- scheiding was hier toch wel wat erg zoek.

Om de — m.i. volkomen gerechtvaardigde — ver- klaring van zulk een zienswijze bij dezen prediker uit de leerstellingen van prof. Haitjema c.s., geef ik dit citaat zoo breed. Volledigheidshalve deel ik nog mee, dat ds Douma verklaart, dat de candidaat van certijds thans geheel anders denkt en,

volgens zijn eigen getuigenis van alle sympathie voor de nieuwe beweging radicaal genezen is. Het is hem blijkbaar als anderen ook, die in hun studietijd meer de caricatuur van de Gereformeerden dan de Gereformeerden zelf leerden kennen; die daarom in jeuglige bezieling „reformatie“ eersten eisch voor onze kerken achten, en dachten bij het gerucht van den Overtoom: daar gaat wat groots gebeuren; maar ontuchtend werden door het feit, dat de kracht der argumenten van de nieuwe groep omgekeerd even- redig is met de sterkte van hun geroep.

Maar de andere, speciaal niet-theologische stu- denten....?

Ds Tom over ds Buskes' beschouwing over het kerkelijk conflict.

Over de ook in deze rubriek ter sprake gekomen artikelen van ds Buskes over „den achtergrond van het kerkelijk conflict“ (waarmee hij het „con- flict zelf op den achtergrond“ dringt), zegt ds Tom in „Geref. Kb. v. Hilversum“:

En dan ga voorop, — en dit is wel een ernstig bezwaar, dat we tegen deze brochure hebben, — dat ds Buskes over de zaak zelve, waarom het in de Asser Synode ging, niet spreekt, maar allerlei dingen er bij te pas brengt, die met Assen niets te maken hebben.

En dit nu kan niet worden toegestaan. Van de hoofzaak mag, door allerlei vermeende bijraken, niet worden afgeleid.

Al zou ds B. mogen aanvderen, dat wat hij geeft, „gedachten over den geestelijken achtergrond“ zijn, en er op wijzen, dat hij in zijn laatste artikel ook over de besluiten van Assen spreekt, toch wordt de zaak zelve, waarom het ging, door hem niet in het licht gesteld.

Dat ik niet zonder reden spreek van een op den achtergrond dringen door ds Buskes van het ac- tuele conflict zelf, blijkt wel uit deze passage van genoemd artikel:

Hij zal zich zeer wel herinneren de langdurige samenspreking, die Deputaten op 28 April 1923 in de vergadering der classis Alkmaar met hem hadden.

Een schrijven was van hem ter tafel, dat hij zich met de uitspraken en besluiten van de Synode niet kon conformeren. Van de ernstige beschuldigingen,

deur hem in dat schrijven ingebracht, werd bij die samenspreking het ongemotiveerde zoo duidelijk aan- gewezen, dat hij de eene na de andere prijsgeven moest, en er ten slofte toe kwam zijn geheele schrij- ven terag te nemen, waarbij hij de bekentenis deed, dat dit stuk ook niet door hem zelf was opgesteld, maar door een ander hem in de pen was gegeven.

Bij de verdere samenspreking gaf hij echter ook zijn beschouwing over Genesis 1 tot 11, zodat hij dus maar niet bleef bij Gen. 2 en 3, waarover in Assen meer bijzonder gehandeld was, maar dit uithreidde tot de geheele „oergeschiedenis“, gelijk hij ze zelf noemde, waarvan we in Gen. 1—11 lezen. En daarbij bleek zeer duidelijk, dat zijn beschouwing alteminst in overeenstemming was met onze Gereformeerde belijdenis in zake de Heilige Schrift.

Op verzoek beloofde hij toen zijn gedachten nader te zullen uiteenzetten, doch door zijn aannemen van het beroep naar Amsterdam Zuid is daar niets van ge- komen.

Wel is dit zeker te betreuren, wijl dan ieder over zijn standpunt ten opzichte van de Heilige Schrift zou kunnen oordeelen.

Laat hij met zijn beschouwing over Gen. 1—11 eerst eens voor het voetlicht komen.

In plaats daarvan riep ds Buskes: Assen is niet klaar! Hetgeen „Assen“ wel wil gelooven. Klare menschen komen nooit klaar; en weten het. Maar hun niet-klaar-komen is hun géén argument voor een vluchten in de onklarheid, ge- lijk hen zeer opmerkelijk en psychologisch volko- men begripelijk beroep van ds Buskes' kring op een legendarischen Karl Barth doet zien. Daar wordt het: een niet klaar willen komen. Bij „Assen“: een nooit klaar kunnen komen.

Over het piëtisme.

Ik elteerde reeds het verslag, dat dr J. Riemens in de „Leidsche Herv. Kb.“ geeft van de lezing, die ds Wagenaar te Leiden hield over het piëtisme. Nog één aanhaling uit dat verslag moge volgen:

Het piëtisme heeft noch de opvatting van Luther, noch die van Calvijn, „De wereld blinkt, en klinkt, en stinkt!“, zegt Lodensteijn. Hier geeft men het geheel der menscheel prijs, en ziet op de behoudenis van eenige uitverkorenen, en rafelt de bijzonderheden van de bekeering der enkelingen uit. Hadten onze vaderen Calvijn niet gehad, nimmer hadden zij de kracht bezeten, om stoer en sterk als natie te staan tegen- over Spanje en Rome. Het piëtisme is afkomstig uit Duitschland. Daar bestreed het de Luthersche doode orthodoxie, maar wemelde dan ook zelf van ketterijen. Het bracht groote mannen voort, gevoels- menschen, het kweekte ook zedingsheide (Arndt, Spener). Hier te lande nam het weer een andere tint aan.

Beweerde zelfwaardeering.

Charivarius geeft in „De Groene Amsterdammer“ Vaderlandsche geschiedenis op rijm. Van Prins Wil- lem I, den „vader des vaderlands“, lezen we:

Hij was de knapste man, Reeds van nature schrander, Had hij van Karel les ontvangen als geen ander.

Hij was de vlotste man. En zijn hemelrijkheid Kwam nooit met d'eischen van zijn hoogen rang in [strijd].

Hij was de gulste man, In zijn voornamewoning Ontving hij, voor zijn geld, de gasten van den koning.

Hij was de netsie man. Hij keek wel naar de vrouw, Maar had een goed begrip van eer en huwelijkstrouw.

Hij was de gaafste man. Hoewel hij hield van luiven, Was hij gezond en sterk, en stevig in de klauven.

Hij was de schoonste man. Een gunstig aangezicht Is voor den diplomaat van geen gering gewicht.

Hij was de slimste man. En veilig kan men zeggen, Dat tegen hem alleen Gravelle 't af moest leggen.

Hij was de beste man. Een reine, vrome vrouw Had hem geleid in deugd, met teedere moedertrouw.

Hem en zijn broers, Gravin van Stolberg, Juliane,

De peet van Wilhelmina's eende onderdane.

De Prins was, naar men ziet, de aangewezen man, Hij was er van vervuld, Hij's liep er 's nachts niet van.

Nog eens: „wroeten“.

Ik gaf voor 2 weken een bestrijding van wat docent v. d. Schuit schreef over de classis Win- schoten en stelde een mogelijkheid van verklaring van het daar gevallen besluit, waarmee de docent m.i. had moeten reeknen, wijl ze in de pers reeds lang genoemd werd. Thans ontvang ik van een predikant uit de classis W., die van nabij het geval kent, bericht, dat mijn „voorstelling van de zaak precies klopt met de werkelijkheid“, en dat mijn voorbeeld „precies klopt met de situatie“.

Eens opletten, of docent v. d. Schuit zich ook verplicht rekent tot een nader woord — om der waarheid wil. Een lezer, die mij schreef over dit geval (en dien ik dank voor zijn vriendelijken en juistten brief) heb ik hiermee tegelijk beantwoord.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Twéetst te: Audijk: H. Suen te Den Helder en H. Th. van Munster te Lollum.

Kampen (vac. J. J. Westerhoek v. Eerten): P. Diddens te Rijswijk (Z.H.) en J. G. Poenstra te Scherpeningen. Sappemeer: J. Aftema te Stads kanaal-Pekelderweg en Dr H. W. van der Vaart Smit te Zuid-Bejerland.

Beroepen te: Anna Jacobapolder: G. Mulder, cand. te Groningen. Breda: H. W. H. v. Andel te St. Pancras. Heinkenszand en Blokzijl: E. Nawijn, cand. te Kampen.

Wanswerd: P. v. d. Sluis te Onstwedda. Wollega: J. Aftema te Stads kanaal-Pekelderweg.

Aangenomen naar:

Delft (vac. K. Schilder): W. H. Gispas W.Hz. te Hazerswoude. Nijkerk (vac. H. Ph. Ingwersen): S. van Dijk te Nieuwer- oord (Dr). Slikkermeer: G. Mulder, cand. te Groningen. Zetten-Elst: U. Ubbens te Roodeschool.

Bedankt voor:

Rotterdam-Kralingen (vac. J. L. v. d. Wolf): H. v. d. Zee te Amsterdam-West.

Intrede te:

Doorn: J. W. Esselink, Tekst 1 Cor. 3:21—23. Nieuwduin (Z.): E. Beukema, Tekst Joh. 19:25. Opende (Gr.): A. Adema, cand. Tekst Efeze 6:19. Ransdonk c.s.: F. de Vries, cand. Tekst Joh. 3:29 en 30.

Afscheid van:

Rotterdam-Kralingen: J. L. v. d. Wolf, Tekst Lukas 14:22.

De H. Brouwer

De H. Brouwer, Geref. pred. te Zullichem, kan zogens- zichte voor eerst voor zijn Gemeente niet optreden en zijn ambtsbezigdheden waarnemen.

De H. A. Wiersinga.

Het adres van De H. A. Wiersinga, die uit Medan (Suma- tra) repatrieert en 13 Mei a.s. hier te lande verwacht wordt, zal, naar de „Stand.“ meldt, voorloopig zijn: Geref. pastorie, Weesp.

Candidaten tot den H. Dienst.

De heer J. Wagemans, Theol. cand. te Amsterdam is voornemens zijn studien voortloopig nog voort te zetten en zal daarom een n.v. beroep in de Geref. Kerken nog niet in overweging kunnen nemen.

Gestaakte Godsdienst oefeningen.

Te Vaals (L.), waar vanwege de Geref. Kerk te Heerlen een jaar lang godsdienst oefeningen zijn gehouden, werden deze gestaakt. Er was gebrek aan belangstelling en gemis van een geschikte vergaderplaats.

Synodale vergaderingen.

De Particuliere Synoden der Geref. Kerken van Friesland- Noord en van Friesland-Zuid worden gehouden op Woensdag 6 Juni a.s. resp. te Leeuwarden en te Sneek.

De Particuliere Synode der Geref. Kerken in Noord-Brab- ant en Limburg wordt dit jaar Woensdag 6 Juni a.s. te Breda gehouden.

„Filippus“.

De Algemeene Vergadering van het Geref. Traktatenoot- schap „Filippus“ zal d.v. gehouden worden te Utrecht op Dinsdag 22 Mei a.s.

„GEREF. KERKEN IN HEBSTELD VERBAND“

Aangenomen naar:

Rotterdam (2e beroep): E. L. Smelik te Tienhoven.

Bedankt voor:

Utrecht: E. L. Smelik te Tienhoven.

Intrede te:

Baarn: C. Vermaat, Tekst Col. 1:28 en 29.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Twéetst te:

Harderwijk: P. de Smit te Baakop en C. S. v. d. Ven te Arnhem. Delft: J. de Bruijn te Vlaardingen en J. Tolma te Zaamslag.

Beroepen te:

Bossum: P. de Groot te Rotterdam. Steenwijk: W. Hendriksen te Eds (G.).

Bedankt voor:

Dordrecht: Joh. Jansen te Leiden.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Twéetst te:

Ridderkerk: J. D. Barth te Bodegraven en A. de Blois te Dirksland.

Bedankt voor:

Charlois (R'dam): M. Hofman te Krabbendijke. Leiden: J. Overduin te Weekendam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Den Ham (O.): S. Govers Jr. te Oudebroek. Oostzaan: W. v. Dooren te Nieuwveen. Opheusden: G. Alers te Nw-Lekkerland. Roermond: J. B. Neelenbos te Heinkenszand. Sneek: B. D. Vos te Rottevalle. St. Annaland: P. Krogt te Oudemolen. Workendam: J. J. Kloots te Zwammerdam.

Aangenomen naar:

Bossum (Fr.): L. de Baan te Garmerwolde. Den Helder: F. W. J. v. d. Poel te Tiel. Charlois (R'dam): J. C. H. Romijn te Workum. Maasland: A. Kardolus te Summeer. Noordhoek (Weesin): H. Klum te Angeren. Wedde: K. Onneske te Amsterdam.

Bedankt voor:

Akkrum: H. W. M. Hapkes Jr. te Zwaagwestmolen. Eeter: N. C. Bakker te Benachop. Hierden: R. Steenbeek te Wapenveld. Ouddorp: J. C. Wolters te Onstwedde. Ridderkerk: G. J. Koolhaas te Oud-Bejerland.

Intrede te:

Surhuizen: A. Steenbeek, Tekst Matth. 5:13.

Afscheid van:

Middelhamis: A. M. den Ouden, Tekst 2 Cor. 13:13.

Overleden:

W. H. v. Heeren, pred. te Nijkerkerveen (G.), 64 jaar.

De vereen. voor Chr. Paedagogiek houdt haar jaarver- gadering op Dinsdag 10 April, des avonds 7 uur, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats, Utrecht. De agenda luidt als volgt:

1. Opening en mededeelingen.
2. Notulen en Jaarverslag.
3. Verslag van den Penningmeester.
4. Bestuursverklaring. Aan de beurt van afsteking is de heer A. Janse te Biggerkerke.
5. Inleiding van Dr J. Waterink. Onderwerp: „Opvoeding en Schoonheidszin“.
6. Discussie.
7. Rondvraag en sluiting.